

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאועו שליט"א תלמידו של מרן פוסק חזון בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

המרירות והמתיקות שבמסעות

"אלה הדברים... ובין תפל ולבן ויצרת ודי זהב". מובא ב"רש"י. אמר רשב"י: חורנו על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו 'תפל ולבן' אלא הוכיחם על דברים ששפלו על הפון שהוא לבן וכי. כפיצא כזה מצינו שחז"ל (משנ"י 1) למדו משמות הערים של ארץ ישראל מדות טובות, כגון שלמדו בפסוק "וקנה ודימונה ועדעה" שכל מי שיש לו 'קנאה' על חברו 'ידומם' שוכן 'עדי עד' עושה לו דין.

ומצינו גם בפרשת מסעי, שהתורה מפרטת את שמות הערים שעם ישראל חנו בהם בלכתם במדבר, ויבואי גם בשמות ערי המסעות, התורה לא באה רק לספר לנו ספורי דברים, אלא מסעות עם ישראל חנו והליכו נסעו, אלא חבוי בשמות אלו לקחים מותקנים, ועלינו להתבונן ולהבין מה הם הלקחים שהתורה רוצה ללמדנו.

וכשנתבונן נוכל למצוא בסייעתא דשמיא שבכל שם של חנניה מתנייתיהם של ישראל במדבר רמוזים שני דברים, מצד אחד מרמז להתרחק מרע וימצא שני מרמז לדיבוק במדות טובות ומעשים טובים. ויחלקם לשלשה מאמרים, במאמר זה נביא את המסעות שהלכו ישראל במדבר בשנה הראשונה, במאמר השני נביא את המסעות שהיו במשך שלשים ושמונה שנה, ובמאמר השלישי את המסעות שהלכו ישראל במשך השנה האחרונה:

מסעות השנה הראשונה

א. רעמסס - סור מרע: למוסס את הרע שבנו. עשה טוב: לדיבוק בתורת ה' כי הרעמים שהיו במתן תורה וקמנים בכל דור בתורה, מעוררים את הקדם לעבודתו יתברך.

ב. סכות - סור מרע: לא להתישב בלבנו את בית ה' (בית הכנסת ובית המדרש) כסכה עראית, כי הוא מקומנו הקבוע שבו אנו קונים חיי נצח, כמו שכתוב: "שבת בבית ה' כל ימי חיי". עשה טוב: להרגיש עראי בעולם הזה וכן נשמוח בקבלתנו.

ג. איתם - סור מרע: מלשון חוק, להיות חזק ואיתן כנגד פנתיו היצר. עשה טוב: לרפוש תמיד שלמות ולשאל את עצמו: 'אי תם' - איה שלמותי?

ד. לפני מגדול - סור מרע: אל תלך בעצת היצר גם כשתגדל על ידי עצות, וזכר שהגדלה היא רק לשענה ולאחר מכן באה מפלה גדולה, כמו שרמזו ב"לפני מגדול" הינו "לפני שבר גאון". עשה טוב: קום לפני גדולים וכבד את מי שקנה חכמה.

ה. מרה - סור מרע: אל התמרמר על ה' ועל בני ביתך ויחברך גם כשומר לה. עשה טוב: כשאתה כועס קח את טפת המרה והשקט את פקסוק (ע"י ברכות סא).

ו. אילים - סור מרע: התרחק ממאמנות שפלות שהם תולדותיהם של ה'אילים', וכן אל תבטח באדם לעשותו כ'איל' בעיניו, ואל תעשה עצמו כ'איל' להתגאות ולומר 'מחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה'. עשה טוב: הדבק באמונה בה' שהיא 'החוק' של עם ישראל (אילים מלשון חוק), וערוג אל ה' 'אילים' - 'כאיל תערג על אפקי מים'.

ז. ע'ים סוף - סור מרע: להתרחק מחסר האחדות שהיתה לעם ישראל על ים סוף שנהלקו לארבע דעות (תראים יתנו). עשה טוב: לדיבוק באמונה ובבטחון גמור בה', כמו שהיה לעם ישראל בים סוף כמו שכתוב: "באמינו בה' ובמשה עבדו".

ח. מדבר סין - סור מרע: סין מלשון מדת השנאה להתרחק ממנה. עשה טוב: לשנא את משנאי ה' כעמלק כמו שכתוב: "הלוא משנאי ה' אשנא".

ט. דקקה - סור מרע: לעשות גדרים וסגרים מפל פקחה ומקשול. עשה טוב: לדיבוק בשערי רחמים ולהתחנן לה' על גאלתנו הפלילית והפרטית.

י. אלוש - סור מרע: לעצם את עינינו מלאות את הרע שבחבר ושלל ללוש בחסרונותיו. עשה טוב: להתבונן בחסד ה' שברא את גופנו כמי ש'לש' את העסה ומכין מופנה חלות (ירושלמי שבת פ"ב ה').

יא. רפידים - סור מרע: שלא להרפות ידיו מופשטית התורה (ע"י תראים יתנו). עשה טוב: להרפות עצמנו על כוחו של ה' יתברך ולקיים "הרפו ידעו כי אנכי אלקים".

יב. מדבר סיני - סור מרע: סיני מלשון שנאה -

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

צדקה של אהבת חנם

לפני מספר שנים בהתקרב יום תשעה באב, רציני מאוד לחלק צדקות בכדי להרבות במצות אהבת חנם שבה תליה הגאלה, אלא שלא היו לי הרבה אמצעים להוציא לפעל משאלה זו.

חשבתי על רעיון וקר עשיתי, התקשרתי לבעל חנות של מוצרי מזון ושאלתי אותו האם הוא יוכל לתת לי כמות גדולה של מוצרים במחיר סמלי, כדי שאחלקם לנוקמים, ובכך גם אני וגם חנות נהיה שתפסי במעשי החסד. בעל החנות השיב לי תשובה שלילית, נסיתי להציע לשלם לו על המוצרים חצי מחיר ממחירם, וגם לכך הוא השיב לי בשלילה.

למעשה, לא הצלחתי להוציא את רצוני לפעל, והגעתי לתשעה באב כאשר לא עשיתי את גמילות החסדים הזאת. בין הקניות של תשעה באב פניתי לח' ובקשתי ממנו שיוזב את לעשות לו יתברך נחת רוח ולגמל חסדים עם בני אהוביו. אחר תשעה באב קבלתי טלפון מאותו בעל החנות בו הוא אומר: בתשעה באב היה לי מצפון גדול על שפרדתי לך לתכנית של החסד שבקשתי ממני, וכעת אני מוכן לתת לך את המוצרים במחיר סמלי.

שמחתי מאוד ורכשתי ממנו מוצרים רבים, בשר עופות ודגים, ופוסמתי בשכינה שמחר יתקיים חלקה לכל נוקם.

למחרת הגיעו אלי אנשים רבים ושמתתי לעור להם, בין האנשים הגיע אחד משכני שאני יודע שיש לו בית מרוח ומפאר. התפלאתי מדוע הוא בא לבקש עזרה הרי אינו נזקק? אבל בלבי חשבתי מיד, שיתכן שדוקא הנתינה לו היא תהיה הכי רצויה בשמים והיא תקרא בגדר 'אהבת ישראל' בהדור, שאני נותן לו צדקה רק מתוך אהבת חנם ולא מפני הצדק שהוא נזקק כי אינו כזה. לכן הבאתי לו מנה כמו שמכתי לנוקמים, וקר גמרת את החלקה באותו יום.

למחרת פגשתי את אותו שכן כהרגלי בבית הכנסת בתפלת שחרית, ולאחר התפלה הוא בקש לשוחח אתי, ואמר לי: דע לה שצורת לי אתמול מאוד, אנשים לא יודעים מה המצב הפלפלי שלי, רואים את הבית שלי וחושבים שבוואי אני אדם עשיר, אבל התחבתי לחתנות את המשך המעשה בעמוד ד'

לשנא את הכבוד כהר 'סיני' שלא אחז עצמו כראוי לכבוד, שעל פו ה' נתן עליו את התורה. עשה טוב: להיות שפל כ'מדבר' וכמו הר סיני.

יג. קברות המתאם - סור מרע: לקבר ולהרחיק את המתאוות הרעות מדעתנו, על ידי שזנזר את יום הקברורה. עשה טוב: לקיים 'ה' נגדה כל תאנותי

שכך הגוי יגיע קדוש לקבר, ובמקום להתאוות לאכילת פשר להנאת הגוף, נאכל פשר עם מתשבות שחשבו הפהנים באכילת פשר הקרפנות, ונתבונן בעת האכילה בחסד ה' הנכר בבשר גופנו ובאברנו הבריאיים.

יד. חצרות - סור מרע: שלא לבחר רק בחיצוניות

של התורה שהוא הלמוד ללא יראת שמים, הנמשל למי שיש לו שער לדירה ואין לו את הדירה בעצמה (זקא עב). עשה טוב: להיות בשלום עם השכנים ולשמוח בעת שהשכן מרחיב את חצרו או מוציא מרפסת, ובכך נקים את העמק של מצות 'ערובי חצרות' שתקנו שלמה מלכנו שהוא מפני דרכי שלום (ע' ירושלמי ערובין פ"ג ה"ב).

מתיקות המסעות במשך שלשים ושמונה השנים

טו. רתמה - סור מרע: להתהר מלהפסיק מדברי תורה וממחשבות על אהבתו ותבונה שהם תכלית התורה [כמו שכתוב: "מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה... ולהאכה אותו"], כי המפסיק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין אותו ונחלי 'רתמים' (תנינה עב). עשה טוב: להתרת לעבודת ה'.

טז. רמון פרץ - סור מרע: לפרץ את הגבולות שהיצר הרע מציב לאדם בדרך ומפריע לו להתקדם ולהתעלות. עשה טוב: להתרבות מצוות קרמון.

יז. לבנה - סור מרע: להתרחק ממדת הצביעות, שלא להעמיד פנים של אדם לכן ונקי מרע בעוד שהוא לא כזה. עשה טוב: להוסיף בכל יום מעשים טובים, שכל מעשה טוב מוסיף 'לבנה' לביתו הנצחי של האדם בעולם הבא, וכן כל מעשה טוב מוסיף 'לבנה' לבית המקדש שנקרא 'לבנון' משום ששם ה' מלבין את עוונותיהם של ישראל (ויקא לט).

יח. רסה - סור מרע: שלא לפשט את החבר על חסרון שיש בו, בכדי שלא יאמרו לנו משמים: עד שאתה אומר לו טול קיסם מבין שנג טל אתה קורה מבין ירסי' עינה. עשה טוב: להודות על ירסי העינים ששמרות על העינים מאבק ומפצים

זרים, וגם גורמים חן לצלם אלקים של האדם, וכמו שמוצינו (כבודות מיד) שקרבו שזנזרו ירסי עיניו פסול לקרבו משום מראית העין, הינו שהוא נראה על ידי זה כבעל מום, וכיוצא בזה אדם ללא ירסי העינים נראה כבעל מום, ומפניו שאדם לא יוכל להודות דרך קרבו כזה על מתנת ירסי עיניו לכן הוא פסול לקרבו.

יט. קהלתה - סור מרע: שלא להקהיל קהלות של מחלקת ושל שיחת הלון כפרט בבית הכנסת ובבית המדרש. עשה טוב: להתקהל לעסק התורה הרבים ולהתפלל ולשוח בחסדי ה' ובניסיו, כמו שבאר הרמב"ן (סוף פרישת בא), שעקר מעלת התפלה במינון היא בכדי שכל אחד מהעשרה המצטרפים למינון יספר את הנסים והחסדים שעשה עמו ה' ובכך יתעורר לב חבריו לאהבתו ותבונה ולתפלה בהתפעלות הלב.

כ. הר שפר - סור מרע: שלא לרדף אחר יפי מדמה של עולם הזה ולא לאבד את זמנו הנקר בעבירות בית יפה וכדומה. עשה טוב: לזכר תמיד את בית המקדש שהוא הרה הנפה שמוננו לומדים ליראה את ה'.

כא. תרדה - סור מרע: שלא להחרד מהנסיונות אלא

להיות תקינים בעדנתנו ובטוחים שהקב"ה יסיע לנו לעבדו ולעשות את רצונו. עשה טוב: ליראה מה' ולהיות חרד מלחטא.

כב. מקהלות - סור מרע: שלא לשנא שום קהלה ועדה מירשאל. עשה טוב: לאהב כל קהלה ועדה מישראל, כי גם פשמונהגיהם שונים משלנו נדע נאמנה שה' אוהב אותם ושמוח במעשיהם.

כג. תחת - סור מרע: שלא להפנס תחת מרות הוצר. עשה טוב: להקנע לה' ולהיות תחת מרותו על ידי שזנזר עלינו את מרותם של התלמידים חכמים הצדיקים עבדי ה' ונלך בדרך אשר יורונו.

כד. תרח - סור מרע: להסיר מלבנו את הטפשות של תרח שהאמין בכח אחר וזלת ה'. עשה טוב: ללמוד מתרח להיות נאמן לבורא כמו שלהבדיל הוא היה נאמן לנמרוד.

כה. מתקה - סור מרע: לא לטעות להמשך אחר המתיקות הפזומה של תאוות עולם הזה. עשה טוב: להמשך בכל לב אחר מתיקות ה' ותבונה שהיא תורתו ומצוותיו.

כו. חשמנה - סור מרע: להסיר את ערלת הלב, חשמנה נוטריקון 'ח' שמוננה' להעשות חברים

המסעות אל הגאולה

פטורים מצום תשעה באב החדישי? מנין הגוי יודע מתי נחרב בית המקדש ומתי נולד המשיח?

על כך במאמר: 'מתיקות בתשעה באב?!' ובמאמר: 'מה שגוי מבין...'

בציר שלפנינו: עם ישראל במדבר מקפלים את אהליהם להמשך המסעות בדרך לארץ ישראל. מצד אחד רואים יהודי שמתאמץ מאד להעמיס את משאו על החמור וכן חברו נגש אליו באדיבות לב ומגיש לו כוס מים להתאוששות.

מצד שני רואים שני יהודים שמתקוטטים על פד מסים. זה אומר קלה שלי וזה אומר קלה שלי. יהודי אחר אומר להם בדרך נעם: מה לכם לריב. אנהנו רק בפירודו ובדרך לטרקליו - ארץ ישראל, וכאשר נתנהג במדות טובות נכלל להיות מאשרים שם.

היאך בכל מסע שעברו עם ישראל רמיוה תוכחה לסור מרע וחזוק לדבק בדרך הטוב?

על כך בשלשת המאמרים הראשונים.

בציר שבכותרת הגליון: היהודי חורש את שדהו ומטרתו בכך להעלות מפרות השדה בפורים לבית המקדש. אלא שהגוי נגש אליו ואומר: דע לך כי קצת נחרב בית מקדשכם. לאחר מכן הגוי מבשר לו על לידת המשיח.

היאך מעשה זה מלמדנו שבגלי הרבית

עצות מתוקות

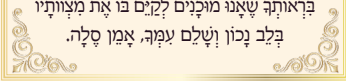
כְּשָׂאוֹ בוכים על חרְפוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא בוכים על הַבַּיִת שֶׁנִּחְרַב אֶלָּא עַל הַדַּעַת שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה הַדַּעַת שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים שֶׁשָּׁעֲלָמָה מִמֶּנּוּ, כִּי הָיָה הַעֲקָר.

מִשְׁלַל לְאִשָּׁה שֶׁבַעֲלָה הָיָה עֲשִׂיר בַּעַל נְכָסִים רַבִּים, וְיִכְשָׁאָסָף מִהַעוֹלָם נִכְסָה הָאֵלֶּמְנָה לְחָדְרוֹ וְשָׁבְרָה אֶת הַרְכִּישׁ וְקָרְעָה אֶת הַמַּסְמָכִים הַמֵּאֲמִתִּים שֶׁהִנְכִּיסִים שִׂימִים לְבַעֲלָהּ, שְׂאִלְהָ הַמְּשֻׁרְתִּים מִדַּעַת עֲשִׂיתִי זֹאת וְהַסְפִּדְתָּ בְּךָ הַרְבֵּה מְאוֹד כִּסְפִי? אָמְרָה לָהֶם כֹּל זְמוֹן שֶׁהָיָה בַּעֲלֵי בַחֲיִים הָיָה לִי עֲרָךְ לַעֲשִׂירוֹת, אֲבָל כְּשָׂאֵינִי אִין שׁוֹם עֲרָךְ לַעֲשִׂירוֹת.

כָּרָה כֹּל זְמוֹן שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֶת הַדַּעַת ה' שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים הָיָה תוֹלַעַת בְּבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל בְּרַגְעָה שְׂאִיל הַעֲרִיכִי אֶת הַדַּעַת שֶׁל הַצְּדִיקִים, נִחְרַב הַבַּיִת עַל יְדֵי הַשְׂטָנָה חָסֵם שֶׁנִּגְרַמָּה מִכָּה, שֶׁהָרִי אִם הָיְתָה לָהֶם הַעֲזָרָה לְדַעַת שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים, כִּלְמַסּוֹ הָיָה אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה עַל עֵצֶם הַיּוֹתֵם זֶרַע אֲבָרָהִם יִחָסֵק וְיַעֲקֹב, וְלִכְנֹה ה' שֶׁבַר אֶת בֵּיתוֹ, מִכִּפֵּי שֶׁבִּלִי דַעַת הַצְּדִיקִים אִין עֲרָךְ וְתוֹלַעַת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

מתוקות שיחי

'רחם בְּחִסְדָּךְ עַל עַמְּךָ צִירֵנוּ, עַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְזִבְל בֵּית תְּפָאֲרָתֵנוּ, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלֵינוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, וְחַנּוּנוּ בְּדַעַת שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים שְׂאוֹתָהּ הִיוּ מְלַמְּדִים הַכֹּהֲנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְנִזְכָּה לְחֹשֶׁב עַלְיָךְ בְּכָל מַעֲשֵׂה שְׂאֵנוּ עוֹשִׂים וְלֹבֵא לְאַהֲבָתְךָ עַל יְדֵי כָּל מַעֲשֵׂה שֶׁנִּשְׁעָשְׂהוּ, מַעֲסֵךְ הַתּוֹרָה וְעַד לְאֲכִילָהּ וְשִׁתְיָהּ, עַל יְדֵי שֶׁנִּזְכָּר בְּעַת אֵיכֵלְתֵנוּ אֶת חֲסִדְךָ הַגְּדוֹל שֶׁעָלֵינוּ הַנֶּפֶךְ בְּעַת הַאֲכִילָהּ, שִׁנְתָה לָנוּ אֲבָרִים מִמַּעֲשֵׂיכֶם אֶת הַמַּאֲכָלִים, וְשִׁנִּים לְטָחוֹן אוֹתָם וְכו', וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכָּה וְתִבְנֶה מְהֵרָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּרַחוּמֶיךָ שְׂאֵנוּ נִכְנָעִים לְקִלְמֵם בּוֹ אֶת מַצּוֹתָיו כָּלֵב נִכּוֹן וְעוֹלָם עַמְּךָ, אָמֵן סָלָה.

טוב: מִלְשׁוֹן טְבוּת, לְגַרְם הַרְגָּשָׁה טוֹבָה וְנוֹחָה לְחֵבֵר עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁעִירָה אוֹתוֹ וְנָתַן לוֹ מַעֲמִיד חָשׁוּב בְּיָמֵינוּ.

לא עֲבַרְתָּ - סוּר מֵרַע: לְהִשְׁמֹר מִ'עֲבַרְוֹת' עַל יְדֵי שֶׁנִּזְכָּר שְׂאֵנוּ עֲתִידִים ל'עֲבֹר' מִזֶּה הָעוֹלָם, עֲשֵׂה טוֹב: לְהִיטֵב בְּעֵבֶר וּבְצַד אֶחָד עַם ה', אִם כָּל הָעוֹלָם בְּעֵבֶר הַשֵּׁנִי בּוֹגְדִים בּוֹ יִתְבַּרַךְ חִלְיָהּ.

לב עֲצִיזֵי גֵבֶר - סוּר מֵרַע: גֵּבֶר הוּא תְּרַנְגוּל (תְּרַגוּם יוֹנָה) וְלִפִּי זֶה יְבָאָר: סוּר מֵרַע: שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל עֲצֵה מִהַתְרַנְגוּל שְׂאִיל לְבָבוֹת אֶת אֲשֶׁרֶת שֶׁהָרִי הַתְּרַנְגוּל מִכְּבַד אֶת אֲשֶׁתוֹ, עֲשֵׂה טוֹב: לְקַחַת עֲצֵה טוֹבָה מִהַתְרַנְגוּל בִּיצַד לְכַבֵּד אֶת הָאִשָּׁה שֶׁנִּזְלַמָּה מִהַתְרַנְגוּל שְׂאוֹמֵר לְאֲשֶׁרֶת אֱלֹהֵי הָרִי לִי כִּסְפִי הֵייתִי קוֹנֵה לָךְ שְׂרִשְׁרַת שֶׁמִּגִּיעָה עַד הַקְּרָעָה (שְׁרִיבּוֹן ס).
לה מִדְּבַר צוֹן (הֵיָא קְדִשׁ) - סוּר מֵרַע: צוֹן מִלְשׁוֹן לִצְנִית וְעָלֵינוּ לְהִתְרַחֵק מִמִּדְּבַר רָעָה ז.ו. עֲשֵׂה טוֹב: 'לְקַדֵּשׁ' אֶת הַלִּצְנִית עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים לִצְנִיתָא דְעַבְדֵּי זֶרָה שְׂרִק הֵיָא מִתְרַת (סְתֵרִין ס).

לה הר הָהָר - סוּר מֵרַע: שְׂאִיל נִטְעָה לְלַכֵּת מִיַּד בְּמִדְּבָרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהִגִּיעוּ לְפִסְגוֹת הָרִי עֲבֹדַת ה', אֶלָּא נַעֲלָה מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, מִהַדְּרָגָה שֶׁבָּה אָנוּ אוֹחֲזִים בְּאוֹתָהּ עַת, כְּמוֹ שְׂאֵמֵר דְּרֹד מִלְּקוֹנוֹ: 'וְלֹא הַלְכִיתִי בְּגִדְלוֹת וּבִנְפִלְאוֹת מִמִּנִּי'. עֲשֵׂה טוֹב: גַּם כְּשֶׁנִּזְדַּמָּה לְאֶדָם שֶׁהִגִּיעַ לְרֹאשׁ הָהָר, יַדַּע שֶׁלְעוֹלָם אִין קוֹץ לְעֲבֹדַת ה', וְנִבְרָא יֵשׁ לּוֹ עוֹד הַר לְעֵלּוֹת בּוֹ וְלִהְיֵעַ לְדְרָגוֹת נְעִלּוֹת יוֹתֵר.

לה עֲצִיזֵי גֵבֶר - סוּר מֵרַע: שְׂאִיל נִטְעָה לְלַכֵּת מִיַּד בְּמִדְּבָרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהִגִּיעוּ לְפִסְגוֹת הָרִי עֲבֹדַת ה', אֶלָּא נַעֲלָה מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, מִהַדְּרָגָה שֶׁבָּה אָנוּ אוֹחֲזִים בְּאוֹתָהּ עַת, כְּמוֹ שְׂאֵמֵר דְּרֹד מִלְּקוֹנוֹ: 'וְלֹא הַלְכִיתִי בְּגִדְלוֹת וּבִנְפִלְאוֹת מִמִּנִּי'. עֲשֵׂה טוֹב: גַּם כְּשֶׁנִּזְדַּמָּה לְאֶדָם שֶׁהִגִּיעַ לְרֹאשׁ הָהָר, יַדַּע שֶׁלְעוֹלָם אִין קוֹץ לְעֲבֹדַת ה', וְנִבְרָא יֵשׁ לּוֹ עוֹד הַר לְעֵלּוֹת בּוֹ וְלִהְיֵעַ לְדְרָגוֹת נְעִלּוֹת יוֹתֵר.

לה' עַל יְדֵי שֶׁנִּזְמַל אֶת עֲרַלְתָּ לְבַנּוּ כְּמִצּוֹת מִלְּהָ שֶׁנִּשְׁעִיתִּים בְּיָמֵם הַשְּׂמִינִי, עֲשֵׂה טוֹב: חֲשַׁמְנָה נוֹטְרִיקוֹן 'חֶשׁ - מוֹנָה' שְׁעָלֵינוּ לְחֹשֶׁב וְלִמְנוֹת אֶת חֲסְדֵי ה' שֶׁעָנָנוּ וְעַל יְדֵי זֶה לְאַהֲבָה וְיִרְאָה אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ.

כו מוֹסְרוֹת - סוּר מֵרַע: לְהַתִּיר מַעַל נִשְׁמַתְנוּ אֶת הַמוֹסְרוֹת שֶׁל הַבַּיִל עוֹלָם הָיָה, עֲשֵׂה טוֹב: לְקַבֵּל בְּצִאֲבָה אֶת הַבְּיוֹנוֹת כְּמוֹ שְׂאֵמֵר דְּרֹד מִלְּקוֹנוֹ עַל הַבְּיוֹנוֹת שֶׁבּוֹ אוֹתוֹ "פַּתְחַת לְמוֹסְרֵי" כִּי הֵם מִזְכִּיכִים אֶת הָאֲדָם.

כח בני יַעֲקוֹב - סוּר מֵרַע: שְׂאִיל נִהְיָה בְּנִים מִמַּעֲמִיקִים זֶה לְזֶה, עֲשֵׂה טוֹב: לְהִיטֵב מוֹחֵר וְנִאֲמֵן לַה' 'כִּיב', גַּם בַּעַת 'עֲקֵתָא' וְצָרָה חִלְיָהּ.

כט חר הַגְּדָד - בֹּאֵר הַתְּרַגּוּם וְנִתְּן שֶׁהָיָה זֶה מְקוֹם שֶׁמִּשְׂפִּיקִים מִמֶּנּוּ לְמִרְחוֹק וְלִפִּי זֶה יְבָאָר: סוּר מֵרַע: שְׂאִיל נִשְׁקִיף לְמִרְחוֹק הַשְּׂתַקְפּוֹת הַמִּבְיָאָה יֵאוֹשׁ וְחֹסֵר תְּקוּהָ כְּגוֹן לְחֹשֶׁב שֶׁמֶן הַסֶּתֶם כִּשְׁנִיגוּל לֹא צָלַח חִלְיָהּ, עֲשֵׂה טוֹב: לְהִשְׁקִיף לְמִרְחוֹק בְּהַסְתַּפְּלוֹת חֵיבִית שֶׁל תְּקוּהָ וְאִמּוּנָה כְּמִרְחוֹק שֶׁנִּאֲמָר בָּהּ "וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ לְמִרְחוֹק לְדַעַת מַה יַּעֲשֵׂה לּוֹ" שֶׁכָּאֲשֶׁר מוֹשֶׁה אֲחִיהָ הָיָה נִתְּן בַּתְּבַב בְּיִאוֹר וְנִרְאָה שֶׁאֲבָדָה תְּקוּוֹתָ, הֵיָא הַשְּׂקִיפָה עָלֵי בְּהַסְתַּפְּלוֹת לְמִרְחוֹק שֶׁהֵיָא הַסְתַּפְּלוֹת שֶׁל אִמּוּנָה שֶׁבְּדוּאָה ה' וְיִשְׁעוּ וְאָבֵן בְּזוֹכֵת אִמּוּנָתָה רְאֵתָה בִּישׁוּעָתָה.

ל יִטְבְּחָה - סוּר מֵרַע: מִלְשׁוֹן תְּיֻבְתָּא, שְׂאִיל לְהִבִּיף אֶת הַחֵבֶר בְּטַעֲנוֹת שְׂאִין לוֹ מַה לַּעֲנוֹת עֲלֵיהֶם, עֲשֵׂה

מתיקות המסעות במשך השנה האחרונה

טובים לעולם הבא שהוא עיי העברים, היינו שהוא ה'א' שִׁיְהִיָה לְאֶדָם לְאַחַר שֶׁ'עֲבַר' מִהַעוֹלָם הָיָה.

לט דיבון גָד - סוּר מֵרַע: לֹא לְדַבֵּר בְּגִיטָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי שְׂאִיל הַכֶּשֶׁל כְּשֶׁבַח גָד וְיִרְאוּבֵן וְחִצִּי שֶׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה, שֶׁנִּחְשַׁב לָהֶם שְׁהוֹצִיאָה דָבָה עַל הָאֶרֶץ כְּכֹה שְׂאִיל רְצוֹ לְגוֹר בָּהּ, שְׂעַל כֵּן מוֹשֶׁה הוֹכִיחֵם עַל כֹּה מְאוֹד (וְרַחֵם עַל כֹּה בְּגִלְיוֹן הַקּוֹדֶם), עֲשֵׂה טוֹב: דִּיבּוֹן מִלְשׁוֹן יִבּוֹן (מִדְּרַשׁ אֲגָרָה), שֶׁנִּדְבַר מִשְׁבַּח אֶרֶץ הַקְּדִשׁ, שֶׁנִּתְּן לָנוּ ה' אֶרֶץ וְבַת חֵלֶב דִּבְשׁ.

לה צִלְמָנָה - סוּר מֵרַע: שְׂאִיל לְהַלְבִּין פְּנֵי חֵבֵר וְשִׁנְיָא בְּצֵלֶם, עֲשֵׂה טוֹב: בְּעַת רְחִיצַת הַגּוּף כְּכֹה מַה שֶׁפִּינוּ הַלֵּל תְּהַגּוּן שֶׁבְּכָה הוּא מְכַבֵּד אֶת הַצֵּלֶם אֲלֵקִים (וּיְקִיר לֵד ט).

לו פּוּיָן - סוּר מֵרַע: לֹא לְהַפְנוֹת עֲרַף לְחֵבֶר, עֲשֵׂה טוֹב: שֶׁשְׂאֵנוּ בִּין אֲנָשִׁים נִבְחַר לַעֲמִיד בַּפְּנֵי וְלֹא לְכַלֵּט בְּגִיטָהּ.

לו אֹבוֹת - סוּר מֵרַע: מִלְשׁוֹן אֲבוֹת - לְהוֹרִישׁ וּלְגַרְשׁ מִזְכָּרָנוּ אֶת הַמַּדּוֹת הַרְעוּת שֶׁהָיוּ בְּאֲבוֹתֵינוּ שֶׁחֲסָאוּ וְאִינֵם, עֲשֵׂה טוֹב: לְרַשֵּׁת וְלִאֲמֹץ בְּנַפְשֵׁנוּ אֶת הַמַּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּאֲבוֹתֵינוּ וּבְכַרֵּס אֶת הַמַּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים אֲבָרָהִם יִחָסֵק וְיַעֲקֹב.

לח עֵיני הַעֲבָרִים (עֵינִים) - סוּר מֵרַע: לְהַזְהֵר מִדְּבַר עֲבָרָה שֶׁיִּצְרַח מַחֲזוֹת רְעִים בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂאֵמֵר: "חַז"ל (שִׁבְתָּנוּ ט), שֶׁבִּשְׂעָה שֶׁנִּשְׂאָה שְׂלֵמָה אֶת בַּת פְּרַעֲהָ נִבְרָא מִכָּה אִי בָּים שֶׁהוּא כְּרָה גְדוֹל שֶׁל רוּמִי, וְכִמּוּבֵן שְׂלֵמָה מִלְּקוֹנוֹ לֹא חֲטָא (שֵׁם), אֶלָּא שֶׁהִדְבֵּר עִי לְמִדְּוֵנוּ שֶׁמַּעֲשֵׂה כְּזֶה, וְכֹל לְגַרְם חֲרָפוֹ בְּעוֹלָם, כִּי כָּל שֶׁעַת טוֹב: לְעוֹשׂוֹת חֲסְדִים וְעוֹשִׂים טוֹבִים, כִּי עַל מַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁאֲדָם עוֹשֵׂה בּוֹרָא מַחֲזוֹת טוֹבִים בְּעוֹלָם הָיָה כִּי אִינֵם, בָּים, וְכֵן בּוֹרָא לַעֲצֵמוֹ מַחֲזוֹת

לפני ה'. עֲשֵׂה טוֹב: לְעַבֵּר אֶל מַעֲבַר הַרְיָם וְלָמֵם כְּדִי לְקַנּוֹת תּוֹרָה וְרָצָת שְׂמִימִים, כְּמִאֲמֵר רַבִּי יוֹסִי בֶן קוֹסִימָא: 'אִם אָתָּה נוֹתֵן לִי כָּל כִּסְפִי וְתִבְּרָה וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיתוֹ שְׂבַעֲוֹלָם, אִינִי דָר אֶלָּא בְּמִקּוֹם תּוֹרָה' (אֲבוֹת ו ט).

מב עֲרֻבוֹת מוֹאָב (עַל יְדֵינוּ יְרוּחוֹ) - סוּר מֵרַע: לְהִשְׁמֹר בְּקִדְשָׁה וְלִהְתַּרַחֵק מִהַעֲרֻבוֹת שֶׁל עֲצַת מוֹאָב, כִּי סוֹפָה מְרָה בְּלַעֲנָה, עֲשֵׂה טוֹב: יְדַבֵּק בְּדָרָה הַעֲרֻבָה שֶׁקְּבַלְנוּ 'מֹאָב' - מִזְּאֲבוֹתֵינוּ וְרַעֲיָנוּ הַקְדוּשִׁים שֶׁמִּבְּרַחֲמֵיךָ לִפְנֵי ה' הָיְתָה פְּתוּרִים שֶׁבְּ'יְרִיחוֹ'.

נפסק בשלחן ערוך (תקנו), שאם עושים ברית בתשעה באב שזדחה, האב המוהל והסנדק לא צמיים. ולכאורה אף שנה לאכל ביום קשה כזה של חרבו בית מקדשנו?

ואף על פי שמדובר בצום תשעה באב שזדחה, אכל גם זה חדוש לבטלו שהרי יום עשירי באב גם הוא היום פרענות גדול שבו נשרף בפעל בית המקדש, עד שרבי יוחנן רצה לקבוע ליום של צום, אלא שלמעשה, חז"ל (פניני טו) קבעו את הצום ביום תחלת הפרענות שהוא ט' באב, משום שרק היא הדרך הנכונה שמדי ששמתחילה פרענות חלילה צירוף של שני בתשובה ולתקן את המעגל.

בשורת לדת המשיח

ולחבו את הענין יש להתבונן במעשה המובא בירושלמי (פרכות פ"ב ה"ד), ש'ביום חרבו בית המקדש, יהודי אחד היה חרש עם שורו, ולפתע השור געה, פנה אלו גוי אחד ואמר לו: הפסק לחרש והתאבל, כי השור מספר בגעיתו שחרב בית מקדשכם, לאחר מכן השור געה שוב, אמר לו הגוי: קעת אתה יכול להמשיך לחרש את שדך, כי בגעיה זו השור מבשר שקעת נולד מלך המשיח. וצריך באור, מה הנחמה בכך שנולד מלך המשיח הרי בית המקדש עצמו נחרב?

והנה הנמא ממשיכה ומספרת שאותו יהודי שאל את הגוי היכן נמצא מלך המשיח, ואמר לו בבית לחם והיה הלך אותו יהודי לשם ויצא את אמו של מלך המשיח ישמע שהיא מקוללת את בנה שהיה תנח אולתו ואכן כך היה.

ובאמת מלך המשיח הוא העקר שחשוב יותר מבית המקדש, שאת בית המקדש ה' החריב מפני שהתנינים שם לא עשו את מלאכת ה' בגאמנות, וישיבא מלך המשיח הוא ילמד דעת לעבד את ה' פראוי וימלאהו הארץ דעה את ה', ולא כמו שעשתה

אמו של משיח, שזולגה במשיח עקב כך שהוא נולד ביום שזדחה בו הבית.

בית מקדש אישי

נמצא שהגבירא - המשיח, יותר חשוב מההפצא - בית המקדש, ולכן כל זמן שלא נבנה בית המקדש, עלינו להשקיע שגם עכשיו בידנו לעשות את העקר ולעשות את עצמנו ל'בית מקדש מעט' שהוא 'מעט' הפמות ורב האיכות, ולכן את כל גופנו לכבוד ה', כגון שהאף הוא ננגד עבודת הקטורת שריחה הערב מזכיר את חסד הנשימות, ודמינו וכליותינו הם ננגד עבודת האוות הדם על הפכרות שמוכירות את חסד הדם האורם בגופינו.

נמצא, ששפאנו מקוננים על חרבו הבית עלינו לחבו ששצער הגדול הוא לא על החרבו של עצם הבית העשוי מעצים ואבנים, אלא עקר הצער הגדול הוא על שאין לנו הערכה לדעת של אבותינו הקדושים והצדיקים שעמדו במשך דורות ישראל, שפיהם עם ישראל היו שואבים דעת ה' שזה העקר של בית המקדש, וכיון שהפסיקו לקבל מהם דעת ה' חרב הבית.

ואם בוכים רק על הבית שחרב ולא על הדעת של הצדיקים שחסרה מלבנו, הדבר דומה לאדם שחורב בארמונו פאר גדול במקום אשה וילדים שהם באמת העקר, ושלמה מלכנו כבר למדנו: "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בזה וזה" כלומר שאשנתו ולדיו של האדם שהם אהבתו הם שיום יותר מכל ביתו והונו.

ובמספר זה הקב"ה החריב את בית המקדש, כדי שידע מהו העקר ומהו הטפל, ויבין שאין ערך לחיצוניות של בית המקדש שהוא הפאר וההדר, כשאין את הפנימיות של בית המקדש שהוא דעת ה' הנלמדת דרך הצדיקים שהיו בבית המקדש.

ילד של בית המקדש

ולכן פאשר יש ברית בתשעה באב, האב המוהל

והסנדק לא צמיים, מפני שכל יהודי יש חלק של מלך המשיח, לאחד יש מעין הפועל של המשיח במדת העונה, ואחד במדת האריכות אפים, ואחד במדת העין טובה, ובפרט שההלך היהודי נועד לעשות את גופו לבית המקדש.

ועוד שצעים ברית המילה נחשבת כעבודת הקטורת (רמ"א י"ד ר"ס א), ורואים שהברית חשבה מבנית בית המקדש שכן היא דוחה שבת ואילו ברית המקדש אינה דוחה שבת (במות 1), וכן מציינו שעל שרפת בית המקדש לא מחללים שבת אכל על ברית מילה מחללים שבת, כי הברית מילה היא תקון לילד היהודי ותקון ביולד היהודי היא חשיבה יותר מבנית בית המקדש.

עוד מציינו שלא מבטלין תינוקות של בית רבן מלמדין אפלו בשביל ברית בית המקדש (שבת קט), ומשמע מכל זה שהילד היהודי והברית הם חשויים מבניו בית המקדש, ולכן לדת הילד היהודי הוא נחמה על חרבו בית המקדש, וכשם שהגוי אמו געת שנולד מלך המשיח שאפשר לבטל את האבלות ולחזור לחרש את השדה, כך בעלי הברית יכולים לבטל את מנהגיה האבלות ולאכל ביום הברית שהלך בתשעה באב שהוא דחוי.

ולכן פאשר במהרה בימינו יבנה בית המקדש, עקר השמחה הגדולה לא תהיה רק מבית המקדש הבנוי, אלא מהדעת ה' שתתברר בעולם, שאותה ילמדו מלך המשיח והפנים בבית המקדש דרך עבודות המקדש, כמו שכתבנו: "כי מלאה הארץ דעה את ה' מפנים לים כמסים", במהרה בימינו, אמן.

מה שגוי מבין...
לכפי המעשה המובא בירושלמי (מוכא בפאמר דכ"ל), צריך לחבו מדיע הגוי בשל על חרבו בית המקדש ועל לדת מלך המשיח ולא יהודי בשל זאת? ונראה לכא, שהסבה לכך היא מפני שהגויים הם אלו שהחריבו את בית המקדש, ולכן הם מרגישים מתי הם השיגו את מבקשם ונחרב בית המקדש, ומפיון שהסבה שהם החריבו את הבית הייתה מפני שהרגישו שהעם לא מעריכים את דעת הצדיקים, לכן פאשר נולד מלך המשיח שעלמד את העם דעת הגויים הרגישו שנולד קעת מי שעומד לבטל את מזומתם, ולכן הגוי דע לעבד את ה' על לדת המשיח.

חידושים מתוקים
א. מהי מרה מרידה ומהי מרה מתוקה? ב. ממה אסור להרפות וממה צריך להרפות? ג. מהו "חשמונה" ששלי ובהיבי? ד. על מה עקר הנבזיה בתשעה באב??
התשובות מנוחות בתוכן גליון זה. ניתן לשלוח את התשובות לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com
החודעה קולית בקו קול מתקנות: 073-4395-313.
כתובת וטלפון | הוזה מפרשת מסות: אלעזר דוד וילנסקי, ירושלים.

המשך מתיקות הניסים
של הילדים שלי כאלו התחייבות שאני עומד לקרס מרב החובות הגדולים שלקחתי עלי, וכבר למשך תקופה ארצה המצב הפכלי שלי לא מאפשר לי להכניס עופות ובשר לבית ואממול אתה הכנסת לי עופות ובשר הביתה.
התרגשתי ושמחתי מאוד לשמע את דבריו, שמהם התברר שאכן שמחתי יהודי ובדאי שמחתי בכך את הקב"ה, ודוקא מי שהיה לי מחשבה שאני ראוי לקבל התברר שהוא היה הנוקב הגדול יותר מאחרים.
כשסימתי לדבר אתו החלטתי להשתדל לעשות מעשה טוב, התקשרתי לבעל אותה חנות וספרתי לו על החלקה הנפלאה שהיתה אממול בזכותו, ובעקר ספרתי לו את הספור על השכן המיוחד הזה, ואמרת לו שאני רוצה לסדר לו תמיכה של בשר